

Bc. Eliška BOROWIECKA, *Vznik a vývoj JZD na území obcí Hošťálkovice a Lhotka (Vývoj v letech 1945-1992)*. Diplomová práce, Historický ústav FF Jihočeské univerzity, České Budějovice 2018, 128 s., včetně 25 tabulkových, mapových a obrazových příloh.

Posudek vedoucího diplomové práce:

Diplomantka Bc. Eliška Borowiecka v předložené diplomové práci *Vznik a vývoj JZD na území obcí Hošťálkovice a Lhotka (Vývoj v letech 1945-1992)* úspěšně zužitkovala svůj potřebně hluboký zájem o československé, resp. české a střeoevropské moderní dějiny. Zaměřila se na svůj rodný Moravskoslezský kraj, na region Ostravska a jeho aglomerace, a zcela konkrétně na území obcí Hošťálkovice a Lhotka. Díky tomu přináší tak proto ne jeden ze zajímavých poznatků a výsledků svého historického výzkumu v rámci daného mikroregionu. Od diplomantky je velice sympatické, že se, po počátečních složitých problémech, nakonec věcně zaměřila na pečlivě vyvážený a dlouhodobý sběr informací pro celkový vývoj hospodářských, sociálních i národnostních poměrů na Ostravsku, vyjádřený vztahem zdejších obyvatel, zahrnující zejména léta 1945-1992. Základním stavebním materiálem se jí tak staly, vedle archivních materiálů, i materiály „viděné očima literatury i pamětníků“, včetně potřebného využití metody Oral history.

Materiály a mnohé poznatky pečlivě posbírala již z dob po ukončení druhé světové války a vzniku tzv. třetí Československé republiky (1945-1948), z doby nástupu komunistů po tzv. „vítězném únoru roku 1948“ a formování lidově demokratické ČSR (1948-1960), přes zavedení nového názvu státu z července 1960, kdy se do ústavy dostala vedoucí úloha KSČ a Československo se stalo socialistickým státem (ČSSR), zahrnující i krátké období tzv. Pražského jara 1968, ukončeného invazí (vpádem) pěti okupačních armád Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 („operace Dunaj), a následnou tzv. normalizací pod vedením Gustáva Husáka (1969-1989) a také obdobím po 17. listopadu 1989 až do zániku České a Slovenské federativní republiky (ČSFR) 31. prosince 1992.

Proto dle jejích vlastních slov uvedených v Anotaci: „*Tématem předkládané diplomové práce je vznik a vývoj JZD Lhotka a JZD Hošťálkovice v letech 1945-1992. Obě družstva se nacházela v blízkosti průmyslového města Ostravy, což jistě ovlivňovalo jejich existenci.*“

Autorka celou svou DP rozdělila do šesti hlavních částí. V kapitole **1. Úvod** (s. 8-29) provádí poměrně pečlivé zhodnocení použitých materiálů, pramenů a početné literatury (Josef Petrář, Lydia Petráňová, Václav Průcha, Lidmila Němcová, Karel Kaplan, Karel Jech, Blanka Rašticová, Magdalena Beranová, Antonín Kubačák, atd.), včetně použité metodologie. Následně u problematiky Oral history provedla své připravené a trpělivé rozhovory (interview) s pamětníky a pamětnicemi.

„*Největší počet rozhovorů s pamětníky jsem provedla v obci Lhotka. Důvod je prostý. Na rozdíl od Hošťálkovic je zde o mnoho více žijících pamětníků, kteří pracovali na JZD, resp. „statku“.* Slova pamětníků jsem se ve své diplomové práci rozhodla zachytit tak, jak mi byla řečena. Tudíž citace, jež v předkládané práci uvádím, nejsou nijak upraveny ani po stránce jazykové.“ (s. 14). Dále se zde autorka věnovala dějinám družstevnictví, a to jak ve světě, tak i v Českých zemích, a to před rokem 1948, a ve zkratce také zachytila i historii obou obcí před rokem 1945.

Kapitola: **2. Události od konce války po rok 1959** - (s. 30-50), zahrnuje budování zdejších JZD v průběhu kolektivizace venkova v 50. letech 20. století. Autorka zde využívala zejména archivní prameny, která vytvořila samotná družstva a místní národní výbory. Fondy k nim byly uloženy v Archivu města Ostravy (AMO). Rozdělení kapitol do tří časových etap rozhodně není náhodné ani samoučelné. Tato data přibližně kopírují nejdůležitější období v rámci tehdejšího zemědělského družstevnictví v obou obcích. A každá z těchto tří kapitol obsahuje i tři podkapitoly, kdy vždy první podkapitola se věnuje krátkému exkurzu do

celorepublikového vývoje zemědělství v daném časovém období, zatímco následující dvě podkapitoly se věnují vývoji v JZD Lhotka a v JZD Hošťálkovice.

Kapitola: **3. Vývoj v letech 1960-1975** - (s. 51-72), - autorka nadále využívala archivní fondy JZD Lhotka a MNV Lhotka. V roce 1961 vzniklo JZD HORNÍK, které 1975 přešlo pod Státní statek Hlučín. U Hošťálkovic to bylo složitější, jelikož archivní fond zdejšího JZD končil rokem 1958. Nakonec autorka našla potřebné informace o JZD v MNV Hošťálkovice a v Městském národním výboru Ostrava, později byl využit fond Národní výbor Ostrava 1969-1990. V roce 1960, v souvislosti se zavedením nového krajského a okresního uspořádání, byla většina materiálů uložena ve Státním okresním archivu Opava, fond Okresní národní výbor Hlučín a Okresní národní výbor Opava. Pro období let 1971-1972 byl použit Archiv bezpečnostních složek v Brně.

Kapitola: **4. Události v letech 1976-1992** - (s. 73-83), ukazuje vývoj v době vrcholící normalizace společnosti, včetně oblasti zemědělství a jeho pracujících. Autorka použila většinu archivních materiálů ze Státního okresního archivu Opava, a materiálů uložených v Zemském archivu Opava, zejména dosud nezpracovaný fond Okresní zemědělská správa Opava 1951-1990. Souběžně probíhalo i studium a vytěžení potřebných materiálů z kronik obcí Lhotka, Hošťálkovice a Petřkovice. Od 1. ledna 1976 převedly Technické a zahradní služby města Ostravy (TAZSMO) statek Hošťálkovice pod Státní statek Hlučín.

Kapitola: **5. Vývoj JZD Lhotka a Hošťálkovice z pohledu okresu a celého Československa** - (s. 84-87), - jako jediná není rozdělená na podkapitoly a věnuje se oběma JZD paralelně.

Kapitola **6. Závěr** (s. 88-90) představuje relativně stručnou, leč výstižnou rekapitulaci výsledků předcházejících kapitol DP. „*Jak ukazují statistické údaje, JZD Lhotka bylo více prosperující než JZD Hošťálkovice. Důležité bylo také zjištění, že problém hošťálkovického družstva nespočíval pouze v ekonomických problémech, ale také personálních.*“ (s. 88). Předkládaným cílem celé diplomové práce bylo, z pohledu a interpretace autorky, co možná nejdůkladněji a nejpráhledněji zachytit průběh událostí let 1945-1992 na historii dvou JZD, které se nacházely v těsné blízkosti průmyslové Ostravy, což jim přinášelo jak některé výhody, tak i mnohé komplikace, představující zejména odchod lidí do průmyslu zdejší aglomerace za vyšším výdělkem. Protože autorka mohla zařadit osobní vzpomínky a vyprávění pamětníků, díky tomu se z její DP nevytratil onen nezbytný „lidský faktor“.

Přes všechny problémy při sestavování a finálním psaní její DP bylo a je přitom jejím velkým úspěchem, že co nejlépe usilovala vykreslit a přiblížit atmosféru tehdejší mimořádné doby, doby vývoje kolektivizace zemědělských hospodářství a poměrů na Ostravsku druhé poloviny 20. století. Oceňuji také velice zodpovědný a pečlivý přístup diplomantky k celé práci, což se plně projevilo, přes všechny vzniklé počáteční problémy a komunikační „šumy“, jednak pravidelným představováním výsledků svého bádání (a to jak v rámci Specializačního semináře, tak také na individuálních konzultacích), jednak to nejlépe dokumentuje její podrobná, nejen teritoriální, znalost zvolené problematiky. O jejích patřičných a potřebných lidských kvalitách svědčí i její přístup k práci s prameny, tiskem, internetem a zejména pak trpělivá práce při získávání vhodných pamětníků a pamětnic, pečlivé zpracování a vyhodnocení všech výpovědí. Důležité je i celkem velmi dobré zachycení množství detailních znalostí a informací personálního a každodenního charakteru, které diplomatka zčásti zdárně využila.

Předložená DP Bc. Elišky Borowiecke má celkem 397 poznámek pod čarou, v potřebném pořádku je také **Seznam zkratk** (s. 91-92), **Seznam pramenů, literatury a dalších zdrojů** (s. 93-106) – zde se autorka vyvarovala chyb, dále potřebně a na poměrně velmi dobré úrovni následuje **Seznam tabulek a grafů v textu** (s. 107-108), a vše uzavírá **Seznam příloh** (s. 109-110), včetně mnoha tabulek a grafů, obrazových černobílých a barevných fotografií a map, vše ve výborné kvalitě tisku a tak vhodně a žádoucím způsobem přibližujících a dokumentujících dobovou atmosféru. Je pochopitelné, že některé myšlenky, formulace a části

práce mají jistě své možné rezervy, ale celá diplomová práce odpovídá současnému stavu autorčiných znalostí, schopností a dovedností. Pro nezpochybnitelné hodnoty předložené magisterské práce tuto DP proto velice rád **doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm velmi dobře.**

České Budějovice 21. srpna 2018

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.